

PROFILUL PSIHOLAGIC AL ȘCOALARULUI MIC

NISTOR MARIA, ȘCOALA GIMNAZIALĂ „I.G.SBIERA”,

HORODNIC DE JOS

Perioada școlarității reprezintă etapa în care școlarul mic înregistrează progrese, prin procesul învățării, în dezvoltarea psiho-fizică a sa. La această vârstă copil este capabil de a-și exterioriza emoțiile și sentimentele, dezvoltă o gândire avansată, își dezvoltă conștiința despre sine, are loc o restructurare totală a acestuia. În cadrul perioadei de 6-7 ani se poate observa o stagnare a creșterii, care se va redresa ulterior mai ușor. Procesele fizice apărute în această perioadă sunt de înlocuire a dentiției de lapte cu dentiția permanent, osificarea toracelui, a coloanei vertebrale și a claviculei, iar începând cu 7 ani și osificarea bazinului. În această perioadă școlarul mic învață cu ușurință orice în special sporturi precum: patinaj, handball, mersul pe bicicletă, deoarece se intensifică activitatea motorie general și îndeosebi autocontrolul.

În perioada școlarității mici transformările psihice au loc apartment, latent, iar primul aspect modificat este latura de orientare generală. Sistemul nervos urmărește dezvoltarea senzațiilor și percepțiilor, lărgirea câmpului visual central și periferic și deosebirea a cât mai multor nuanțe cromatice, dezvoltarea sincretismului, generalizări ale orientărilor spațiale, reprezentarea temporală. Caracteristicile psihologice de bază ce caracterizează copilăria sunt: gândirea concretă, jocul și absența trăirilor legate de atracția față de sexul opus.

Activitatea intelectuală își pune amprenta după vârsta de 6 ani, prin modificări ale interesului pentru explorare și modificări asupra nivelului de înțelegere în cadrul percepțiilor și observațiilor. Se dezvoltă capacitatea operațiilor logico-matematice și operațiile infralogice.

Dezvoltarea gândirii este în relație de dependență cu dezvoltarea limbajului și învățarea scrisului și a cititului oferă școlarii mici, ceea ce îi conferă acestuia deschiderea căi spre cunoaștere și informație. Exprimarea verbală are în structura sa elemente cognitive, afective și motorii, iar activitatea scris-cititului dezvoltă pe lângă aparatul verbo-motor și motricitatea largă și fină.

Procesul învățării dezvoltă asupra școlarul mic procesele gândirii, limbajul, dar și capacitatea memoriei, manifestările de tip emoțional, creativitatea, motivația și activitatea de învățare cu întreg procesul său.

Memoria vizează întipărirea cunoștințelor și informațiilor școlare, recunoașterea și reproducerea informațiilor memorate, toate acestea fiind dependente de nivelul inteligenței școlarul mic. Memoria școlarul mic se concentrează asupra a ceea ce este concret și perceptibil.

Creativitatea școlarul mic este mai complexă, mai bogată, duce la creșterea puterii de a impresiona și de a sensibiliza și contribuie la dezvoltarea creativității și imaginației reproductive.

Procesul învățării conduc dezvoltarea, o transfer spre stadii noi, crează noi modificări, modifică vârsta mental a școlarul mic și capacitatea de înmagazinare și organizare a informațiilor.

Această etapă stadială este denumită perioada precategorială ce se desfășoară pe o perioadă de 3 ani, de la 6 la 9 ani, în care sincretismul este ușor înlăturat, gândirea este altfel pusă în aplicare, însă rămâne concretă.

De la 9 la 11 ani are loc perioada categorială, în care școlarul mic stabilește asemănările și deosebirile dintre obiecte, dacă sunt sau nu diferite, ceea ce îl va ajuta să poată regrupa obiecte, gruparea în funcție de categorie, modificarea categoriilor deja structurate, ceea ce va dezvolta gândirea la nivel abstract.

În concepția lui Freud această etapă este denumită faza latentă, în care copilul se concentrează asupra procesului de învățare. Atitudinile, impresiile, sentimentele și emoțiile școlarul mic s-au dezvoltat și structurat până în acest stadiu datorită acțiunilor, experiențelor, temerilor și condițiilor deja stabilite.

Erikson propune în cadrul stadiilor de dezvoltare psiho-socială conceptul de conflict între hărnicie versus inferioritate. Hărnicia este latura prin care școlarul mic devine priceput în anumite domenii. Succesul rezultat din obținerea rezultatelor bune în activitatea școlară îl vor face pe școlarul mic să se simtă satisfăcut și împlinit, pe când eșecul va duce la stări inferioare, de stagnare sau chiar regres în activitatea școlară. În acest stadiu copilul dobândește sentimentul încrederii în propria persoană, o redefinire temperamentală și remodelare a caracterului, datorate experiențelor sociale din cadrul grupurilor de apartenență, a modelelor comportamentale ale colegilor sau cadrelor didactice.

Dezvoltarea psiho-socială a școlarul mic se raportează la conștientizarea și evoluția gradului de conștiință asupra sinelui, a propriilor experiențe și activități și a relațiilor stabilite cu ceilalți indivizi. Școlarul mic va afirma propriile așteptări, dorințe și aspirații, ce vor conduce la creșterea sensului moral și afectiv al comportamentului general. Dezvoltarea școlarul mic are este în strânsă legătură cu dezvoltarea relațiilor de tip social și învățarea din experiențele de viață trăite. Personalitatea școlarul mic se diferențiază prin raportarea și comportarea acestuia în cadrul relațiilor sociale. Copilul manifestă o evoluție a procesului de socializare în cadrul grupului școlar dar și o evoluție socială în cadrul societății.

Perioada școlarității mici, caracteristică celei de-a treia copilării, este perioada în care dezvoltarea școlarul mic se datorează datorită influenței experienței din cadrul școlii..

Dimensiunea emoțională este o relație de tip creative, evolutiv, între sentimentul de frică, teamă, durere și dorință, așteptări. Emoțiile sunt cele mai importante elemente în dezvoltarea inteligenței emoționale, din cauză că asigură supraviețuirea, siguranța luării deciziilor, stabilirea limitelor, procesul de comunicare și unitatea ca specie umană socială. Acest tip de inteligență face referire la faptul că școlarii mici percep corect emoțiile celorlalți indivizi și sunt capabili de a manifesta propriile emoții, sunt capabili de a utiliza emoțiile dobândite pentru a transmite gânduri, sentimente, mesaje, Înțeleg care sunt efectele emoțiilor și apelează la emoții cu scopul de a le utiliza în mod constructiv. Prietenia este o relație din cadrul unui grup social de apartenență, prin intermediul căreia inteligența emoțională a școlarul mic este în strânsă legătură. Componenta de bază a inteligenței emoționale este conștientizarea asupra propriilor emoții și dobândirea de comportamente de tip emoțional. Dimensiunea emoțională are o componentă importantă în structura sa și anume dezvoltarea sentimentului de empatie, prin intermediul căruia școlarul mic simte și trăiește emoțiile altui copil. Indicii non-verbali care exprimă abilitatea școlarul mic de a citi emoțiile și trăirile celorlalți indivizi.

Dimensiunea socială a școlarului mic are în centrul său aptitudinea copilului de a stabili și întreține relații sociale și funcționale cu ceilalți indivizi. Astfel acesta are posibilitatea de a-și realiza scopurile propuse, dar și luarea în considerare a scopurilor celorlalți. Interacțiunea primară este cea din cadrul familiei, dar interacțiunea din cadrul altor grupuri îi facilitează dezvoltarea unor abilități sociale precum: rezolvarea conflictelor, altruismul, negocierea și support emoțional. Socializarea în această etapă de vârstă se dezvoltă pe orizontală, copil cu copil și nu pe verticală, adult și copil. În majoritatea timpului școlarii mici manifestă comportament de imitare și compare, dar se raportează mai mult asupra propriei persoane, începând să priceapă sentimentele și preferințele indivizilor din jurul lor. Raportându-se la comportamentele și părerile celorlalți indivizi, în cadrul manifestării diferitor comportamente personale apar sentimente de mândrie, de rușină și de vină. Grijile și fricile școlarilor mici sunt axate pe acceptarea și percepția celorlalți indivizi asupra lor, dar și frica pentru eșecul școlar. Dimensiunea socială necesită abilități interpersonale de relaționare și rezolvare a problemelor, inter-relaționarea cu ceilalți școlari, acordarea și cererea ajutorului, folosirea metodelor de adresare politicoasă, dar și abilități intrapersonale de relaționare și rezolvare a conflictelor, prin respectarea regulilor și agrearea și suportarea sentimentului de frustrare. Aceste abilități sunt șlefuite în cadrul grupului social, în societate, iar sentimentul de frustrare este suportat datorită dezvoltării competențelor de reglare emoțională și abținerea anumitor comportamente.

Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale este diferită de la copil la copil, iar dezvoltarea normal și optimă a acestora este dependent de un factor foarte important și anume mediul social al școlarului mic (atât cel familial cât și cel educațional) și copiii ce prezintă tulburări de atașament.

Factorii intrapersonali sunt factorii de tip biologic: caracteristicile genetice, gândirea, limbajul, ce își fac apariția din cadrul familiei și al mediului educațional al școlarului mic. Grupul familial influențează competențele sociale și emoționale ale copilului prin implementarea asupra sa a cunoștințelor, a satisfacerii nevoilor și trebuințelor acestuia, modalitatea familiei de raportare și soluționare a problemelor. Stabilirea atașamentului dintre școlarul mic și persoana de referință modifică reacțiile emoționale în funcție de tipul atașamentului, atitudinea și modul de raportare al familiei la copil. Adaptarea copilului la societate și modul de comportare în cadrul acesteia este condiționată de tipul atașamentului stabilit de școlarul mic în cadrul tuturor grupurilor din care face parte.

BIBLIOGRAFIE:

1. Șchiopu, U. și Verza, E. (1997), *Psihologia vârstelor. Cichurile vieții*. București, Editura Didactică și Pedagogică;
2. Badea, E. (1993). *Caracterizarea dinamică a copilului și adolescentului de la 3 la 18 ani cu aplicație la fișa școlară*. București, Editura Didactică și Pedagogică.
3. Allport, G.W. (1981). *Structura și dezvoltarea personalității*. București, Editura Didactică și Pedagogică;
4. Radu, I. (1993). *Psihologia educației și dezvoltării*. București, Editura Academiei;